

RUDAR

... Glasilo slovenskih rudarjev ...

Izhaja trikrat na mesec in sicer vsak prvi, drugi in četrti četrtek v mesecu, z datumom naslednjega dne. Naročnina znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni in za četrt leta 1 krono. Posamezne številke po 10 vinarjev. Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejmejo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati po dogovoru. Uredništvo in upravnništvo lista je v Zagorju ob Savi.

Naznanilo.

V zmislu sklepa zadnje seje revirnega odbora 22. februarja se preseli uredništvo in upravnništvo „Rudarja“ v Trbovlje. Zategadelj naj se pošiljajo vse uredništva se tiče stvari od 1. aprila letošnjega leta dalje na naslov: Uredništvo „Rudarja“ v Trbovljah. Vse upravništva se tiče pošiljate pa naj se naslovljajo: Upravnništvo „Rudarja“ v Trbovljah.

Uredništvo in upravnništvo „Rudarja“.

Mezdno gibanje slovenskih rudarjev.

V Zagorju, Trbovljah in v Hrastniku je pripela nezadovoljnost rudarjev do vrhunca. Rudarji se živo zavedajo, da s takimi sramotno nizkimi plačami ob sedanjih draginjah ni možno izhajati, zategadelj so trdno odločeni, da si pribore, če treba z najhujšim bojem tista najnujnejša izboljšanja, ki so jih zahtevali v spomenici od trboveljske premogokopne družbe, lastnice omenjenih rudnikov.

Na spomenico trboveljska premogokopna družba še ni odgovorila izgovorom, da niso bili vsi člani upravnega sveta na Dunaju zbrani; obljubila pa jen po svojih ravnatelstvih, da odgovori v sredo, ali četrtek tekočega tedna.

Dne 23. t. m. je zborovala v Trbovljah konferenca zastopnikov podružnic Unije rudarjev avstrijskih v Zagorju, Trbovljah in Hrastniku ter delegatov rudarske zadrage omenjenih krajev, ki se je posvetovala o trenutnem položaju. Konference so se bili zaupniki udeležili nadvse mnogoštevilno, dokaz, kako resen je sedanji položaj. Z veliko resnostjo in napetostjo mezdne gibanja po omenjenih premogovnikih se je tudi povsem skladalo razpoloženje na konferenci. Posvetovanje se je namreč razvijalo povsem trezno in premišljeno; zaupniki so si bili v polni meri svesti, kolike važnosti so njih sklepi.

Po vsestranskem razmotrivanju in po uvaževanju vseh merodajnih okoliščin se je sprejela soglasno naslednja

resolucija:

V trboveljskem »Delavskem domu« dne 23. marca 1912 zborujoča konferenca zastopnikov podružnic Unije rudarjev avstrijskih v Zagorju, Trbovljah in Hrastniku ter delegatov rudarske zadrage II. skupine omenjenih krajev jemlje na znanje obvestilo ravnatelj omenjenih rudnikov, da trboveljska premogokopna družba odgovori na spomenico, vloženo 15. marca, do srede prihodnjega tedna.

Z ozirom na neznosno sedanje gradinjo najnujnejših živlenskih potrebščin je jasno, da rudarji omenjenih krajev nikakor n morejo zdelovati s tistimi plačami, ki niso zadostovale niti za čas pred sedanje ogromno draginjo; zategadelj pričakujejo na konferenci zbrani zaupniki rudarjev s polno upravičenostjo, da trboveljska premogokopna družba tem zahtevam ugodí.

Tajništvo Unije rudarjev avstrijskih v Trbovljah se pooblašča, da skliče nemudoma noravnateljstva omenjenih rudnikov zaupnikom sklepala o nadaljnjih korakih — brž ko izroče ravnateljstva omenjenih rudnikov zaupnikom odgovor.

Govornikom na nedeljskih rudarskih shodih v Zagorju, Trbovljah in v Hrastniku dne 24. t. m. se naroča, da sporoče zborujočim rudarjem ta sklep konference.

Kljub živahnemu razpoloženju je vladala na konferenci popolnasloga. Zaupnikiso imeli pred sabo jasen cilj in jasna jim j bila pot, ki jo bo treba nastopiti, da dosežejo mezdni sužnji trboveljske premogokopne družbe vsaj nekaj svojih pravic.

Shodi.

Drugi dan v nedeljo ob 3. popol, pa so bili v Zagorju, Trbovljah in Hrastniku shodi, kjer se je rudarjem poročalo o stanju mezd. gibanja. Vsi shodi so bili ogromno obiskani; v gostih gruclah so se valile množice rudniškega proletariata na zborovališča. Na obrazih rudarjev si bral trdno odločnost, da gredo v skrajni boj za svoje zahteve, če bo treba, iz medklincev na shodih pa je odmevala ogorčenost nad sedanjimi neznosnimi razmerami, ki jih je ustvaril brezmejno izkoriščevalni sistem trboveljske premogokopne družbe. Razpoloženje je bilo na vseh shodih izvanredno bojovito, zlasti na trboveljskem.

Zagorski shod.

Zagorskemu shodu, ki je bil v Mihelčičevi dvorani, je predsedoval sodrug Peterlin, poročala pa sta sodruga Čobal in Kocmur. Sodrug Čobal je v svojem govoru najprej konstatiral, da tako ne more nič več iti naprej. S takimi plačami delavstvo zagorskega rudnika ne more več zhajati. Ako trboveljska premogokopna družba tega ne mara izlepa uvideti, potem naj si pripiše sama sebi, ako delavstvo poseže po najskrajnejšem sredstvu. Končno je priporočal v sprejem zgoraj navedeno resolucijo. Sodrug Kocmur je pozival rudarje, naj bodo složni v tem resnem času. Obračal se je zlasti do delavskih žen, ki naj podpirajo v tem boju svoje moče. Nato je ob splošnem ogorčenju zborujočih rudarjev ostro obsojal nekakšne priprave za prihod vojakov v Zagorje: na topliški šoli že spraznujejo šolske sobe, da pripravijo militarizmu začasno bivališče. Ako gospodje mislijo, da bodo prazne želodce zamašili s svinčcem in z bojeneti, se zelo motijo. Sodrug Kocmur je rudarje še enkrat pozival na slogo in edinost ter ob splošnem odobravanju končal. Nato se je soglasno sprejela resolucija s pripombo, da jo predlože takoj v ponedeljek 25. t. m. delegati II. rudarske skupine zagorskemu ravnateljstvu in obenem pristavijo, da delavstvo zahteva odgovor do četrтка 28. t. m.

Trboveljski shod.

Ako je bil shod rudarjev dne 14. t. m. velik, tedaj lahko trdimo, da je javni rudarski shod, ki se je vršil v nedeljo dne 24. marca, prekosil z udeležbo vse dosedanje trboveljske shode. Na velikem dvorišču »Delavskega doma« se je nabrala do treh popoldne taka množica rudarjev in rudarskih žena, da je štela najmanj tritisoč glav. Na shod so prišli tudi gospodje okrajni glavar in nadkomisar rudniškega revirnega urada iz Celja in trboveljski župan. Dobro so napravili gospodje, da so prišli, so se saj lahko prepričali, kako razpoloženje vlada med trpinčenim delavstvom. Točno ob 3. je sodrug Tokan otvoril shod, nakar sta bila zvoljena sodrug Mozetič za predsednika in sodrug Škrjanc za zapisnikarja. K dnevnemu redu »Odgovor trboveljske premogokopne družbe na zahteve, ki jih je obsegala ravnateljstvom izročena spomnica« je poročal sodrug Tokan, ki je v eno uro trajajočem govoru

razlagal situacijo vsled izročitve zahtev. Ravnateljstva v Zagorju, Trbovljah in Hrastniku so dne 21. t. m. poklicala zaupnike delavstva, katerim so sporočila, da je bilo nemogoče upravnemu svetu dati v tem času definitiven odgovor. To pa zato ker je bil v spomenici določeni rok od 15. do 22. t. m. prekratek, da bi bilo mogoče vsem članom upravnega sveta, ki so raztreseni po raznih krajih, sestati se k seji. Gospodje ravnatelji so nadalje izrazili željo, naj bi delavstvo na definitiven odgovor počakalo, dobili ga bodo gotovo do polovice prihodnjega tedna. Obenem so zagotovili zaupnike, da bo družba gotovo delavstvu nekaj dala. Zaupniki so brez vsakih obveznosti vzeli izjave gospodov ravnateljev na znanje in so sporočili vse to konferenci odborov podružnic Unije rudarjev avstrijskih ter delegatov rudarske zadrage druge skupine iz Zagorja Trbovelj in Hrastnika-Ojstro, ki je bila v soboto dne 23. t. m. ob 4. popoldne v »Delavskem domu«. Konferenca je to sporočilo zaupnikov kakor tudi vse okoliščine in položaj temeljito pretresla ter je sklenila soglasno tozadevno resolucijo, ki jo je govornik shodu priporočal v sprejem. Shod je resolucijo soglasno sprejel. Omenjamo še, da je bil shod nenavadno živahen in zelo bojovitega razpoloženja. Iz burnega pritrjevanja govorniku so navzoči gospodje zastopniki oblasti lahko spoznali resnost položaja.

Hrastniški shod.

Dne 24. t. m. se je vršil na vrtu gosp. Franc Eržena pod vodstvom sodruga Karla Malovrha shod, kakršnega rudarji v Hrastniku še ne pomnijo. Sodrug Sitter je v zmislu sklepa konference zaupnikov z dne 23. t. m. poročal, da trboveljska premogokopna družba na predloženo spomenico do sedaj še ni odgovorila, pač pa obljubila, da dobe rudarji odgovor do srede prihodnjega tedna. Nadalje je sodrug Sitter na podlagi statističnih podatkov dokazal slabo plačilno razmerje pri trboveljski premogokopni družbi na eni strani in na drugi strani nečloveško preganjanje in odiranje rudarjev. Na primer v rudniku na Ojstrem so se plače rudarja od leta 1908 do 1910 zmanjšale, kar je samoposebi umljivo neznosno za rudarje pri sedanjih vedno naraščajočih draginjah; nič bolje pa ni v Zagorju, v Trbovljah in Hrastniku. Družba je premog podražila, produkcija je vsled nečloveškega priganjstva narastla, nasprotno pa se plače niso zvišale, temveč na Ojstrem celo znižale. Ako rudarji moledujejo za kako malenkost, družba trdovratno zavrne prošnjo, češ da so ljudje leni in da vsled lenobe nič ne zaslužijo. Trboveljska družba je s svojim nižanjem mezde napravila, da je postala lakota stalen gost v rudniških družinah. Končno je pozval rudarje, naj ne vržejo sedaj puške v koruzo, temveč naj mirno pričakujejo odgovor trboveljske družbe. Sodrug Malovrh je končno pozval rudarje, naj delajo za močno strokovno organizacijo, da se bodo mogli bojevati kakor naši tovariši na Angleškem. Resolucija se je z živahnim pritrjevanjem sprejela.

Na pragu odločitve.

Kakor je iz teh poročil jasno, je stopilo vse gibanje v odločilen stadij. Od odgovora trboveljske premogokopne družbe pa je odvisno, ali bo v zagorskem, trboveljskem in hrastniškem rudniku mir ali boj.

Splošna rudarska stavka na Angleškem.

Gigantski boj angleškega rudniškega proletariata se bliža proti koncu in ko dobe naši bralci list v roke, bo stavke morda že konec. Ogromni boj, ki ga je zasledoval proletariat vsega sveta z napeto pozornostjo, se bo končal s tem, da bo vlada postavnim potom uklonila iz brezmerne dobičkaželjnosti porojeno podjetniško trmo: predložila je namreč parlamentu zakonski načrt o minimalni mezdi angleških rudarjev in kakor stoje danes stvari, bo načrt tudi zakon.

Mogočno gibanje angleških rudarjev je torej kronano s sijajno zmago. Še vedno je v premogovnikih sveti mir in smrtna tiho kakor na pokopališču, pridne rudarske roke še ne spravljajo črnega zaklada na božji dan, in vendar lahko govorimo o popolni zmagi angleških rudniških tlačanov.

Brezprimerna složnost angleških rudarjev, občudovanje zbujačaja disciplina delavske armade, polne blagajne strokovnih organizacij so premagale vse ovire in težave. In ker se svoje glavni rudniški lordi niso hoteli ukloniti delavski zahtevi, sta se parlament in vlada odločila, da prisilita rudniški kapital h kapitulaciji pred človeškimi pravicami.

V deželi, kjer je tekla zibelka menšestrskega liberalizma in kjer je kapitalistično gospodarstvo razvito do najvišje popolnosti, je državna oblast predložila parlamentu zakon, ki obsega vse rudarske zahteve, in parlament je v prvem branju soglasno pritrdil vladni predlogi, tako da bodo konec tega tedna rudarske zahteve obdane z vsemi sankcijami in garancijami resničnega državnega zakona. Po vladni predlogi je vsem rudarjem, ki delajo pod zemljo, zagotovljena minimalna mezda. Posebni rudniški odbori, sestavljeni napol iz delavskih, napol iz rudniških zastopnikov, ki si bodo izbirali nepristranskega predsednika (v slučaju nesoglasja ga bo imenovala vlada), bodo določali višino minimalne mezde; ti odbori bodo izgotovili tudi določbe, ki naj zagotovijo rednost dela. Delavci bodo upravičeni, da iztožijo minimalno mezdo od rudniških lastnikov, če se ne drže omenjenih določb, ki naj garantirajo redno delo.

Najvažnejše na vladnem načrtu, ki je zamišljen kot trileten provizorij, je to, da ne obsega nobenih kazenskih določb in da pušča delavcem neskaljeno pravico do stavke. Dočim si kontinentalne vlade belijo glave, kako bi oropale delavstvo koalicijske svobode in ga ociganile za najizdatnejše in najuspešnejše orožje v razrednem boju: za pravico do stavke, je angleška vlada pod pritiskom organiziranega delavstva podelila rudarskim zahtevam značaj zakona, ne da bi se dotaknila stavkovne pravice. In v tem, da so dosegli vse, kar so hoteli, da niso popustili niti pičice od tega, kar so si zažrtali, v tem se razodeva popolnost rudarske zmage.

Sijajni rudarski uspeh pa je velikanskega pomena za vse delavsko gibanje: razločno kaže, delavstvu, da so velike zmage na strokovnem polju dosegljive le, če si delavstvo osvoji močan vpliv na državno oblast. Strokovna in politična organizacija sta delavstvu potrebni kakor dve nogi za zmagoslavno hojo naprej.

Svetovno gibanje rudarjev.

Mogočni boj angleških rudarjev je dvignil tudi avstrijske rudarje iz mrtvila. Dolgo časa so prenašali nečloveško izkoriščanje rudniškega kapitala, dolgo so samo med sabo krčili pesti vsled neznosnih razmer in dosti dolgo so mirovali, ko jim je rudniški kapital odbil vse zahteve po izboljšanju. Ko pa je silno in mogočno stopil angleški rudniški proletariat na plan, so se zbudile tudi vrste avstrijskega proletariata in z odločnim, krepkim glasom je zahteval svojih pravic.

Najprej se je pojavilo gibanje rudarjev na severnem Češkem, kmalu pa je sledilo gibanje tudi po drugih krajih in celo naši slovenski rudarji, ki so dolgo vrsto let molče prenašali vse brezmejno izkoriščanje, so se zdravili in odločno povzdignili svoj glas po izboljšanju svojega neznosnega položaja.

Odveč bi bilo natančno opisovati žalostne razmere, ki žive v njih slovenski rudarji. Čitatelji „Rudarja“ so itak sami rudarji, zato sami najbolj čutijo neznosnost razmer. Gorje rudarju, ki ima veliko družino! Ne le, da si ne more privoščiti tega ali onega veselja, niti za najnujnejše življenske potrebščine nima sredstev, za obleko in živila. In najjasnejše pač govori o nevzdržnosti sedanjih razmer dejstvo, da so rudniški ravnatelji v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju sami priznali potrebo po izboljšanju! Ako to priznavajo celo ti gospodje, ki drugače vedno zagovarjajo in ščitijo interese rudniškega kapitala, tedaj pač ni treba izgubljati nobenih besed o upravičenosti delavskih zahtev.

Gibanje se je pričelo med slovenskimi rudarji sredi marca in se nahaja ravno sedaj koncem marca v najkritičnejšem štadiju, o čemer poročamo na drugem mestu.

Odločitev pade torej ta teden, obenem pade odločitev tudi na severu in v Leobnu in Fohndorfu. Ako se rudniški kapital ne uda, tedaj bo nosil odgovornost in vse posledice on sam. **Delavstvo ne more več prenašati tega bremena!**

Rudarji naj se resno pripravijo za bližnje dni, zakaj nadvse resen je čas! Zlasti slovenski rudarji, kjer je treba še toliko dela izvršiti, da bo nekoč tudi slovenski rudniški proletariat tvoril eno samo mogočno armado, ki se bo v zvezi z organiziranimi armadami delavstva drugih strok bila s kapitalom za svoje pravice. Predvsem naj imajo naši rudarji pred očmi angleške rudarje, ki so se bili v boju **solidarno in disciplinirano** ter s tem temeljito uklonili podjetniško trmoglavost. Solidarnost in disciplina — to je sedaj najvažnejše, na kar morajo gledati rudarji v teh resnih dnevih.

Nemčija.

Zadnjič smo poročali, da je izbruhnila na Vestfalskem stavka nad 200.000 rudarjev. Organizirani rudarji so se vedli v ogromnem boju vzorno in delavska stvar bi bila tudi zmagala, ako bi ne bile krščansko-socialne organizacije zagrešile ostudnega izdajstva. Krščansko-socialni voditelji so namreč pozvali tiste zaslepljene delavce, ki sedajo na limanice klerikalnim demagogijam, da naj se ne pridružijo svojim tovarišem v boju, ampak naj stavko kaze. Veliko število indiferentnih, neorganiziranih in nezavednih delavcev je res sledilo temu judeževskemu pozivu. Zategadelj je prišlo med stavkujočimi in stavkokaži do hrupnih prizorov. Ti hrupni dogodki pa so bili nadvse dobrodošli podjetnikom in vladi, ki je nagnala vojaštvo nad stavkujoče. Vsled tega pa je nastalo med stavkujočimi velikansko razburjenje, na več krajih je prišlo do pravcate bitke med vojaštvom, oziroma med policijo in stavkujočimi. To pa je le še bolj zbudilo splošno desorganizacijo stavke. In tako se je morala končati velika vestfalska stavka brez uspeha za delavce. Ampak ta nauk pa so si zapomnili rudarji, da so najhujši sovražniki delavskega napredka na meščanskih temeljih sloneče „organizacije“, pa naj se imenujejo narodne ali meščanske, zakaj te „organizacije“ samo rušijo delavstvu tako potrebno slogo. Poleg njih pa ovirajo boj delavstva tudi neorganizirane mase.

Stavka se je tedaj končala brezuspešno, ali rudarji so prenehali z bojem v nadi, da močnejše organizirani, pri prvi priliki zopet naskočijo rudniški kapital.

Kako rastejo milijoni!

Komaj je izbruhnila stavka v ruhrskem okrožju na Nemškem, pa se razni meščanski mazači že trudijo v potu svojega obraza, da bi svetu dokazali, da rudniški gospodje ne morejo plačevati večjih mezd, ako nočejo oškodovati svojih podjetij. Zato ne bo odveč, ako našim čitateljem s številkami pokažemo, kako rastejo milijoni rudniških baronov.

Petnajstodstotno povišanje mezd zahtevajo rudarji ruhrskega okrožja. Vsota plačanih mezd v rudnikih tega okrožja znaša v letu 1910. (za leto 1911 tozadevno še ni uradnih podatkov) okroglih 462 milijonov mark. 15 odstotkov te vsote znaša 69,3 milijonov mark. Kakor znano, so rudniški podjetniki šele pred kratkim zvišali cene premoga. Povprečno je tona premoga dražja za 80 fenigov. Prodalo se ga bo v tem letu kakih 90 milijonov ton, tako da bodo podjetniki imeli

kakih 72 milijonov več dohodkov. In ali bi končno bila res taka nesreča, če bi se profit nekoliko zmanjšal in bi kak večji del dobička pripadel delavcem? Sicer pa ni nobenega dvoma, profiti sploh niso padli, pač pa so ogromno narasli.

Kako profiti rudniških baronov naraščajo, o tem nas pouče sledeče številke. Ako primerjamo leta med 1880. in 1884. in pa leta med 1906. in 1910., potem vidimo, da je n. pr. rudniško društvo v Kelmorajnu v prvi periodi razdelilo 26,5 odstotkov dividende, v drugi periodi, torej v letih med 1906 in 1910. 147,5 odstotkov; rudnik Phönix pri Ruhrortu v prvi periodi 24,5 odstotkov, v drugi 65 odstotkov; podjetje „Gute Hoffnung-Hütte“ v prvi periodi 25 odstotkov; v drugi periodi 100 odstotkov.

Ali pa pogledjmo ogromna premoženja rudniških baronov. Po cenitvi vladnega svetnika Martina (v letopisu milijonarjev) je znašalo premoženje Kruppovo, v kolikor se da oceniti po plačanem davku na premoženje, v letu 1885. okroglih 119 milijonov mark, v letu 1905. že okroglih 214 milijonov. Premoženje drugega westfalskega rudniškega magnata gospoda Aug. Thyssena ceni Martin za leto 1897. na 18 milijonov v letu 1908 pa že na 55 milijonov mark. To premoženje se je torej tekom desetih let več nego potrojilo. Premoženje Hugo Stianes ceni imenovani vladni svetnik leta 1904 na 15 do 25 milijonov, v letu 1908. na 25 do 30 milijonov. K tej zlahti rudniških baronov spada tudi Franc Haniel. Njegovo premoženje je znašalo po davčni listini v Düsseldorfu leta 1899. približno 20 milijonov, leta 1908. pa že 46 milijonov mark. Nič manj pa ne narašča premoženje šlezjskih rudniških magnatov. Po Martinu izkazuje premoženje teh podjetnikov od leta 1895. do 1908. sledeče naraščanje: premoženje kneza Henkel-Donnersmarcka je naraslo od 71 na 177 milijonov, kneza Hohenlohea od 45 na 151, premoženje grofa Schaffgotscha do 21 na 79, grofa Tie'e-Winklerja od 19 na 74 milijonov mark. Toda ne samo lastniki črnega diamanta si ustvarjajo tako ogromna premoženja, tudi trgovci s premogom ne zaostajajo. Imenjmo samo eno ime: Fritz pl. Friedlauder-Fall je bil pred 40 leti notoričen nemanič, danes se ceni njegovo premoženje na več nego 40 milijonov. Pa tudi tisti ljudje, ki upravljajo rudniškim magnatom njihova ogromna premoženja, se valjajo takorekoč v zlatu. Ravno ob pravem času izvemo sledeče: Član nadzorstva Hohenlohenovih rudnikov očita generalnemu ravnatelju teh podjetij razsipnost in trdi, da je — Lob se zove ta mož — samo za opremo svojega službenega stanovanja zapravil 1.200.000 mark.

Odkod ti milijoni, ki naraščajo v naravnost blaznem tempu? Vzrasli so iz krvi in potu izkoriščenih delavcev! In potem naj še verjamemo bajkam, da rudniški baroni pri najboljši volji ne morejo plačati boljše mezde?

Rudarji, pozor!

Fohndorfska rudniška uprava alpske montanske družbe je poslala na Spodnje Štajersko in Kranjsko svojega agenta na rudarje. Ta agent se imenuje Josip Vakin. Doslej nabrani rudarji, ki so naselili limanicam agentov alpine in se dali zvoditi v Fohndorf, so morali doživeti bridko razočaranje in večina njih pobegne ob prvi priliki iz Fohndorfa. Fohndorfski rudnik je bil časi na dobrem glasu, zdaj pa se ga rudarji skrbno ogibajo. Razentega so Fohndorfski rudarji v jako resnem mezdnem gibanju. Zategadelj vse rudarje resno svarimo, naj ne nasedejo lažnjivim obljubam agentov. Obljub, ki jih agenti napravljajo delavcem, obratna vodstva ne izpolnijo. Fohndorfske jame so jako nevarne in vroče; petdeset odstotkov krajev ima nad 30 stopinj vročine, nekateri celo 40 stopinj. Delavcev na takih vročih krajih nič boljše ne plačajo, tudi ravnanje z rudarji je skrajno slabo! Rudarji, ogibajte se strogo Fohndorfa!

Naznanila rudarskega tajništva.

Revirna konferenca.

Seja revirnega odbora, ki je bila dne 23. svečna t. l. v Trbovljah, je sklenila sklicati revirno konferenco, ki naj bo dne 14. aprila v Trbovljah. Temu nasprotno je izrazilo načelstvo Unije željo, naj bi revirna konferenca ne bila dne 14. aprila,

temveč naj bi se iz tehtnih razlogov sklicala en teden popreje. Revirna konferenca bo torej dne 8. malega travna 1912 (na velikonočni pondeljek) v Trbovljah in se prične točno ob 9. dopoldne v „Delavskem domu“. Glavna točka dnevnega reda konferenci bosta: Organizacija, agitacija in taktika v našem revirju. Raznoterosti.

Seja revirnega odbora je obenem tudi sklenila, da bi se izjemoma vršila ta revirna konferenca kolikor mogoče na široki podlagi in naj bi se ravno tako izjemoma vzel ozir na število v posameznih krajih vposlenih rudarjev.

Tajništvo je na podlagi teh sklepov razdelilo število delegatov za konferenco, kakor sledi, in sicer imajo odposlati delegatov: Siverič 1 (enega), Labinj 2 (dva), Idrija 2 (dva), Spodnja Idrija 1 (enega), Zagorje 3 (tri), Trbovlje 5 (pet), Hrastnik 3 (tri), Zabukovca 1 (enega), Velenje 2 (dva), Leše 2 (dva) in Črno 3 (tri). K temu pridejo še posebej člani revirnega odbora, rudarsko tajništvo in uredništvo strokovnega lista „Rudar“. Konferenca se bo udeležil tudi zastopnik načelstva Unije, ravnotako je povabljen strokovna komisija v Ljubljani, da tudi pošlje k tej važni konferenci svojega zastopnika.

Naloga vseh odborov imenovanih podružnic in vplačevalnic je, da ukrenejo vse potrebno, da se določeno število delegatov pravočasno izvolijo, oziroma določijo, in da se imena izvoljenih delegatov čimprej naznanijo rudarskemu tajništvu v Trbovljah. Dolžnost vseh delegatov in udeležencev konference je, da bodo dne 8. aprila 1912 ob 9. dopoldne v „Delavskem domu“ v Trbovljah. Stroški za vožnjo in odškodnine se izplačajo delegatom v rudarskem tajništvu. Vsi delegatje se morajo pri konferenci izkazati s svojimi članskimi knjižicami, da niso s svojimi prispevki pri Uniji avstrijskih rudarjev zaostali.

Ivan Tokan,
rudarski tajnik.

M. Čobal,
predsednik rev. odbora.

Strokovni pregled.

— Velemodri celjski rudniški urad. Dolgo vrsto let so ležali na c. kr. okrožnem rudniškem uradu v Celju predpisi za preprečenje nezgod v rudnikih omenjenega okrožja. Navsezadnje pa so se domislili gospodje na rudniškem uradu, da bi poslali tiste predpise tudi delegatom rudarske zadrge II. skupine, ki naj jih preštudirajo in naj bodo potem soodgovorni za nezgode. Ali gospodje c. kr. rudniškega okrajnega urada celjskega so to izvedli jako salomonsko. Poslali so namreč delegatom predpise samo v nemškem jeziku, tako da jih malokateri razume vsaj deloma, popolnoma pa nihče ne. Ali mislijo modri gospodje na rudarskem uradu, da je imel izkoriščani rudniški proletarec toliko prilike za izobrazbo, da se je vsakdo mogel popolnoma priučiti tujemu jeziku? Mi gotovo ne delamo šovinizma, ampak to je vendar očividno nesmisel, da hočejo gospodje na rudniškem uradu delegate napraviti soodgovorne za nezgode, obenem jim pa pošljejo predpise za preprečenje nezgod v tujem jeziku, ki ga vsaj popolnoma niso večši! Ta nesmiselnost se mora odpraviti!

s Ubogi akcionarji! Poleg drugih objavlja ena izmed najpomembnejših industrijskih družb v Avstriji, »Alpinska montanska družba« svoje računsko poročilo za leto 1911. V poročilu nas zanima najboljše mesto, ki govori o rudnikih in plavžih. Iz poročila posnemamo, da so prinesli družbi njeni rudniki in plavži v letu 1911. za dva milijona kron več dobička kakor v letu 1910. V letu 1910. je znašal čisti dobiček družbinih rudnikov in plavžev 16,459.140 kron, leta 1911. pa 18,437.253 kron. Ne glede na druga podjetja, ki jih ima alpinska montanska družba je samo z ozirom na rudnike in plavže razdelila za leto 1910., 19% za leto 1911. pa 21% dividende. Zaslužek gospodov akcionarjev torej ni tako slab kakor ga slikajo vselej takrat, kadar pridejo rudarji s prošnjo, naj bi se jim vsled narasle draginje plača nekoliko zboljšala.

s Zapisnik seje predstojništva združene bratovske skladnice v Trbovljah, ki je bila dne 14. sušca 1912 v ravnateljski pisarni. Navzoči podpisani. Dnevni red: 1. Predložitev računskih zaključkov za leto 1911. 2. Določitev časa in dnevnega reda prihodnjega rednega običnega zbora. 3. Odgovor gospoda dr. Marcusa. 4. Raznoterosti. Predstojništvu predloženi računski zaključki za leto 1911. se vzamejo na znanje. Redni občni zbor se določi na 31. sušca 1912 s sledečim dnevnim redom: 1. Volitev nadzornišva. 2. Odobritev letnih računov. 3. Povšivanje prispevkov za bolniško blagajno na podlagi odloka c. kr. revirn. udara v Celju št. 789 z dne 14. sušca 1912. 4. Poročilo o nameravanem povišanju provizij. 5. Raznoterosti. K običnemu zboru se povabi tudi enega zastopnika c. kr. revirnega urada iz Celja. Predstojništvu se prečita izjava bratovske skladniškega zdravnikarja gospoda dr. Marcusa z dne 13. sušca 1912. Izjava se je na predlog gosp. rudniškega mojstra Kronthalerja odobrila. Prečita se prošnja Franca Gradarja za vračunjenje službenih let. Član predstojništva sodrug Urlep Ivan

predlaga, naj se prošnji ugodí, nakar se predlog z večino glasov sprejme. Predsednik pa na to predlog takoj razveljavi, češ da ni pravilen. Račun stavbnega mojstra Domesa v znesku kron 1055 za napravo načrtov za stavbo bolnišnice, se poravná. Holc Francu se poviša mesečna plača za K 5. Podpore, ki jih je predsednik izplačal se naknadno odobre. Nadaljne podpore so se dovolile: Tereziji Dolinšek K 15, Ivanu Pisanski K 15, Francu Pozniču K 10, Bernardu Maku K 15, Jožefu Pfeiferju K 10, Ivanu Žužica K 20, Deželaku Ferdinandu K 25, Peter Borštnerju K 20, Antonu Utenkarju K 15 in Ivanu Bevcu K 15. Sklene se nabava pisalnega stroja. Nadalje se sklene naročiti 10.000 članskih knjižic pri tvrdki Kleinmayr & Bamberg za znesek K 1172. Ker se ni nihče oglasil je predsednik sejo zaključil. — Avgust Heinrich, predsednik; Pleskovič, zapisnikar. I. Heutmann, Fl. Kronthaler, Vojta, Majdič Florijan, Alojzij Bočko, Mozetič Anton, Groblar Peter, Avgust Tratnik, Peter Gosak, Fran Mastnak, Ivan Urlep, Zupan Jožef, Matevž Kolman, Martin Kozole, Martin Mlakar.

Avstrijske strokovne organizacije. Osrednja komisija vseh strokovnih organizacij v Avstriji je te dni podala poročilo o splošnem položaju vseh strokovnih organizacij v Avstriji do konca leta 1911. Razveseljivo skozinskoz je to poročilo, ker kaže, da so se izjalovili vsi poizkusi čeških separatistov, da oslabijo moč centralnih organizacij. Ne razsajanje separatistov in ne slaba industrialna konjunktura prejšnjih let ni mogla zadržati vesplošni razvoj in konsolidiranje naših centraliziranih organizacij. Medtem, ko so sa je v letu 1910 vsled separatističnega gibanja zgubilo mnogo članov je to leto silno naraslo število članov. Če se tudi vpošteva od druge strani 8400 izgubljenih članov, se ima še vedno splošni prirastek za 18.000 novih članov. Definitivni izstop čeških separatistov iz centraliziranih organizacij je vplival na centralna vodstva naših organizacij v toliko, da so te sklenile postopati povsod z bolj odločno in uspešno taktiko, zakaj najbolj značilno pri vsem tem je dejstvo, da so naše organizacije napredovale ravno tam, kjer so separatisti najintenzivnejše agitirali. Na Moravskem, Šleskem in zlasti na Dunaju, kjer so bili separatisti osredotočili vse svoje moči, so naše organizacije v zadnjem času napravile pomemben korak naprej. Na Dunaju samem imajo centralizirane organizacije 150.000 članov. In ravno tako se godi na Češkem in Moravskem. Od separatistov za trenotek zaslepljeni delavci uvidevajo sedaj, da je njihovo pravo mesto edino le v naši mednarodni organizaciji. Ob koncu leta 1911 so centralne federacije imele 420.000 članov. V prejšnjih dveh letih je separatizem ugrabil centralnim organizacijam 80.000 članov, od katerih je le 50.000 stopilo v separatistične organizacije, ostalih 30.000 je postalo indiferentno za vsako strokovno in socialistično delovanje. Zdaj pa se opaža povsod veselo napredovanje. Gotovi smo, da se bo v teku tega leta še bolj in še globokeje konstatiral mogočni razvoj in narastek delavske internacionalne. Splošno imetje vseh avstrijskih strokovnih organizacij znaša skupaj 12 milijonov kron. To je sicer ogromna vsota, toda se mora še podvojiti, ako se hočemo z gotovostjo in uspehom bojevati proti mednarodni internacionali mogočnega kapitalizma.

s **Produkcija avstrijskega premoga v letu 1911.** Po uradnih izkazih se je produciralo:

	kamenitega premoga ton	rujavga	skupaj
1911	14,861.314	25,255.429	40,116.743
1910	13,773.985	25,132.855	38,906.840
1909	13,713.042	26,043.716	39,756.758
1908	13,875.382	26,728.926	40,604.308
1907	13,828.000	26,048.000	39,876.000
1906	13,773.000	24,167.000	37,940.000
1905	12,585.300	22,692.000	35,277.000
1904	11,868.200	21,987.700	33,855.900
1900	10,992.500	21,539.900	32,532.400
1890	8,931.100	15,329.100	24,260.200

Tako produkcija kamenitega kakor rujavga premoga je napredovala, v celem znaša vsakokratni napredek proti prejšnjemu letu okroglih milijon ton. Leto 1911. je zaostalo za okroglo pol milijona kron samo za letom 1908. ki izkazuje dosedaj najvišjo produkcijo. Zanimiva je primera z letom 1900, ki kaže, da je produkcija od tega leta naprej napredovala tako pri kamenitem kakor pri rujavem premogu za okrogle 4 milione ton. Od leta 1890. je produkcija kamenitega premoga narasla za 6, produkcija rujavga premoga pa za 10 milj. ton. Neugodni tarifni predpisi so povzročili, da se zlasti severo-zapadna-češka industrija rujavga premoga ni mogla tako razviti, kakor bi se sicer lahko. Falknovski revir, ki je l. 1909. in 1910. v produkciji nazadoval, je l. 1911. zopet znatno napredoval in sicer izkazuje napredek za 95.000 ton. Skupno pa so severo-zapadno-češki revirji v letu 1911. nazadovali za okroglih 57.000 ton. Češki revirji kamenitega premoga pa so proti prejšnjemu letu napredovali za 36.000 ton. Relativno najbolj je napredoval schätzlarski revir, in sicer za okroglih 15.000 ton. Tudi kladenski (Kladno) revir je napredoval za 12.000 ton. Naj sledi tabelarični pregled:

Rjavl premog:

	1911	1910
Mostec-Toplice-Komotava	17,056.073	17,207.960
Proti prejšnjemu letu	-151.887	-683.137
Falkenau-Elbogen	3,736.495	3,641.443
Proti prejšnjemu letu	+95.052	-26.961
Skupaj	20,792.568	20,849.402
Proti prejšnjemu letu	-56.835	

Kameniti premog:

Kladno-Šlan	2,714.916	2,702.499
Proti prejšnjemu letu	+12.417	+188.537
Pilsen-Mies	1,297.063	1,288.641
Proti prejšnjemu letu	+8.422	-87.212
Schatzlar-Schwadowitz	429.945	44.486
Proti prejšnjemu letu	+15.459	-19.119
Skupaj	4,441.924	4,405.626
Proti prejšnjemu letu	+36.298	+82.206
Češko	25,234.492	25,255.029
Proti prejšnjemu letu	-20.537	

V **produkciji briketov** je produkcija briketov kamenitega premoga nazadovala, produkcija briketov rujavga premoga pa je močno napredovala. Kakor je razvidno iz sledečih števil: se je l. 1911. izdelalo za okroglih 20.000 ton več briketov nego v letu 1910.

Briketi	kameniti premog	rujavl	skupaj
1911	138.838	208.759	347.592
1910	148.072	186.146	334.218
1909	181.638	185.142	366.780
1908	147.609	189.271	336.880

Produkcija koksa izkazuje sledeče številke:

1911	2,076.978 ton
1910	1,999.105
1909	1,985.389
1908	1,875.724

Dopisi.

Leše.

d **Neznosni stanovanjski sistem.** Na koncu zadnjega našega dopisa smo omenili, da bomo svoj čas še povedali, kake razmere vladajo pri nas glede na stanovanja. Deloma je to razmerje pri nas prav čudno, mnogo rudarjev ima svoje lastne hišice, ki pa stoje na svetu, ki je last rudnika. Svet, na katerem te hišice stoje, uživajo rudarji brezplačno, toda če si rudniška gospoda domisli ali pa če dotični svet rabi, tedaj mora prizadeti rudar svojo hišico brez pardona umakniti, postavi naj jo potem kamorkoli hoče. Ako pa rudar namerava oditi drugam, tedaj seveda mora hišico tudi odstraniti, ako se mu ne posreči prodati jo kakemu tovarišu. Samo po sebi razumljivo je, da pride tak stanovanjski sistem v prid edinole rudniškemu gospodarju samemu; ta namreč računa z dejstvom, da v teh okoliščinah, ker rudar ne more svoje hišice navezati na hrbe, da bi jo odnesel, mora pač delati pod vsakimi pogoji. To je tudi povod, da slišimo pri našem rudniku od strani delavcev toliko pritožb o brutalnem postopanju predpostavljanih, o šikanah in drugih krivicah, ki se rudarjem prizadevajo. Vse to le zled, ker žive gospodje v domišljiji in zavesti, da ako rudarji nočejo izgubiti svoje lesene hišice, morajo trpeti in si kratkomalo pustiti dopasti vse, kar se gospodom zljubi. Rudarji sami pa v resnici žive vedno v strahu, da ne bi prišli zaradi hišice v neprilike in raje trpe in gledajo, da se svojim tiranom ne zamerijo. Ne samo, da tak stanovanjski sistem rudarja na vse strani veže, v veliki meri je tudi na poti vsakemu napredku organizacije in vsem drugim stvarjem, ki pridejo za rudarja v poštev. Ne sme se naše razmotrivanje razumeti tako, kakor da nebi dotičnim rudarjem njihove bajtice privoščili, nasprotno, mi bi raje videli, da če imajo že nekateri naši tovariši svoje hišice, naj bi jih imeli tudi na svojem zemljišču, ker bi v danem slučaju lahko vse skupaj prodali, ne da bi jim bilo treba hišice podreti in bi vsaj nekaj za vse skupaj dobili, kar pa je v danih razmerah izključeno. Ravnotako imamo o takozvanih rudniških stanovanjih svoje pomisleke, tudi tukaj ima rudar, kakor hitro se tako gane, da ni gospodarju prav, na krožniku besede „pa iz stanovanja ven“. Take okoliščine so gotovo velika ovira rudarjem v vsakem oziru. Veliko boljše bi bilo, ako bi za rudarska stanovanja raje občine nekaj ukrenile, Rudar vsaj ne bi živel v večnem strahu, da ga gospoda danes ali jutri z vso družino požene na cesto. Rudniška stanovanja so tudi v veliki meri vzrok nizkih plač. Na eni strani ima rudar stanovanje navidez zastoj, v resnici mu pa na drugi strani uprava rudnika plačuje toliko manj, da bi rudar za ta denar, ki gre na konto stanovanja, lahko plačeval dvoje in včasih troje takih stanovanj. Vrhu tega pa je vselej takrat, kadar bi dobil rudar nekaj vinarjev več plače, slišati „saj imaš stanovanje zastoj“, kar pa seveda ni res. O tem, kakšna so včasih rudniška stanovanja, bi lahko rudarji pri nas marsikatero povedali. Za žival skrbi na primer pri nas inženier Stanek, da ima hlev snažen in pobeljen. Stanovanja rudarjev, zlasti onih, ki jih ima ta gospod na piki, izgledajo kakor brlogi za medvede. Sanitetni odseki ali komisije obstoje menda pri deželnem odboru, okrajnem in občinskem zastopu samo na papirju, če pa ne, tedaj jih vabimo, naj pridejo pogledat naša rudniška stanovanja v Leše. Dela bodo naši dosti, ako jim je kaj ležeče na zdravju

delavcev in ako se ne bodo bali povzročiti rudniku nekaj stroškov.

Leše.

d Slabe navade inženjerja Staneka. Navadno se govori, kdor veliko študira, postane bolj podoben človeku kakor tisti, ki živi leto za letom brez vsakih knjig. A te besede niso popolnoma resnične, vsaj pri našem inženjerju Staneku ne. Tako surovega človeka ne pomnijo Leše. Pa tudi ne pomnijo, da bi kje živel inženjer, ki bi bil tako surov, kot ta. Tako se je zadnjič izrazil: „Ti leški fantje naj vsi umro za tuberkulozo, zakaj se pa ne podajo v svet, zakaj vedno doma tiče!“ Ali so to besede visoko šoliranega človeka? Smrt želi fantem, smrt marsikateremu sinu, ki pomaga staremu očetu, zato ker ne gre s trebuhom za kruhom križem sveta. Proč jih goni, da marsikatera družina izgubi svojo pomoč, da zaide še v večjo bedo kakor je že sedaj med nami. On bi moral skrbeti za to, da bi ostali delavci tu in posebno domačini! Da, naročevati tuje delavce z veliko otroci, to zna on (slučaj Eibiswald), a za stanovanje skrbeti zanje, to ne zna. Saj smo videli pred kratkim tiste siromake, ki so bili sem izvaženi po inženjerju. Prišli so v dežju z malčki ter niso imeli niti toliko prostora, da bi imeli glavo kam položiti. Vemo, zakaj ravno take z veliko družino izrablja. Ti se namreč ne morejo tako prosto gibati, kakor drugi. Ti mu morajo biti pač ponižni slugi, pokorni hlapci. No ni čuda, če bodo naši fantje šli naprej, kajti jame postanejo pod „vzornim“ vodstvom tega pseudo-inženjerja vedno slabše, vedno nezdružljive, polne bolezenskih kali. In kako bo dal tem tujim družinam kurjavo, ko je še domačini niso dobili zadosti, ko so se tisti slavni koli pri Frančiški vedno bolj zabijali, tako da delavci niti za pol mesca niso imeli drv? Da bodo tuji delavci potrebovali njive, je razumno. Kako jim bo pa dal te, ko jih še sam jemlje ubogemu delavcu.

Velenje.

Krščansko-socialni razdiralci delavske sloge. Kakor se bodo naši čitatelji spominjali, smo že omenili, da se nahaja tudi v našem kraju nekaj revežev na duhu, ki vidijo vso svojo modrost v tem, ako na željo župnijskih gospodov delajo zgago med tukajšnjimi rudarji. Da s tem delajo rudniškemu posestniku in njenemu ravnateljstvu največje veselje, tega seveda ne opazijo. Kakor povsod, koder se nahaja kako industrijsko podjetje, bodisi tovarna ali rudnik, opazamo tudi pri nas, da vlada med podjetjem in župniščem neko tesno prijateljstvo. Prijateljstvo z gospodi v župnišču gospodje, ki so na prvem mestu pri rudniku, posebno radi negujejo, čeprav stane rudnik tako prijateljstvo par sto kron, ki jih pošlje ob božičnih praznikih ali pa ob novem letu v župnišče za darilo. Za tako koncilijantnost se izkazujejo gospodje prav hvaležne. Darilo, ki ga dobe, pomeni za nje migljaj, ki ga dobro razumejo. Ta migljaj pomeni toliko, da imajo nalogo sejati med delavce seme razdora, to se pravi, da morajo širiti med delavci laži o zaupnikih, kratkomalo širiti med delavci nezaupanje do njihove strokovne organizacije. Da ta svoj namen in željo svojih dobrotnikov lažje izvrše, skušajo tudi oživeti neko klerikalno društvo, od katerega obetajo delavcem razne podpore ob čisto neznatnih prispevkih. Samo po sebi razumljivo je, da jim ne gre za to, da bi delavca v slučaju potrebe podpirali, temveč glavni njihov namen je, vsejati med delavstvom razdor, prepir in nespozumljenje. Tako hoče namreč podjetnik, ki mu v prvi vrsti na tem ležede, da se delavstvo ne združi, ker v tem trenutku, ko se delavstvo združi v eni močni, resnično delavski organizaciji, ne bi mogel to delavstvo potem tako brezsrčno izkoriščati kakor ga izkorišča sedaj. Tistih par sto kron, ki jih žrtvuje podjetnik župnišču, izsesa stoterokrat iz ubogih trpinčenih delavcev. Obžalovanja vredni so le oni delavci, ki se udingajo tem gospodom za orodje, ki z njim razbijajo prepotrebno složnost delavstva.

Velenje.

Krščansko-socialne laži. Ker tukajšnji poduhovniško komando stoječi podrepaniki razširjajo vedoma laž, češ, da člani Unije avstrijskih rudarjev ne dobe nikake podpore, naj navedemo samo par slučajev, iz katerih naši rudarji lahko posnamejo, da je govoričenje teh junakov žalostne postave podla hinavščina, ki ima samo namen naši organizaciji škodovati. Tekom leta 1911 so dobili bolniško podporo V. F. 21 kron, V. F. 21 kron, K. F. 21 kron, B. P. 14 kron 10 vin., H. A. 21 kron, L. M. 5 kron 70 vin., H. F. 5 kron 10 vin., Š. F. 9 kron, B. J. 2 kroni 70 vin., H. A. 2 kroni 70 vin., C. J. 1 krono 50 vin., L. M. 23 kron 50 vin. itd. Vencig Franc pogrebščine 60 kron itd. Ni naša navada, da bi se hvalili, tem manj pa,

da bi komu dobljeno podporo očitati. Navedli smo teh par slučajev zgolj iz tega vzroka, da rudarji izprevidijo, kako infamijo uganjajo tisti, ki v svoji neumnosti slišijo travo rasti. Rudarji, pristopajte podružnici Unije avstrijskih rudarjev v Velenju! To bo najboljši odgovor obrekovalcem.

Labinj.

Zadrškega rudniškega urada ljubezen do rudarjev. Svoječasno smo poročali v „Rudarju“, da je meseca prosinca 1909 ravnateljstvo rudnika Trboveljske premogokopne družbe v Krapini-Vinešu dalo na dopust celo vrsto rudarjev in da jih je od teh še vedno 15 na dopustu. Stvar sama na sebi je jako čudna in precej sumljiva, ker med tem časom je imenovano ravnateljstvo sprejemalo vedno nove delavce, samo onih 15 noče vzeti nazaj v delo, odpustilo jih pa tudi ni. Cela zadeva ni nič drugega kakor akt nizkotnega maščevanja. Ravnateljstvo hoče pokazati, da je ono gospodar pri hiši in kdor se drzne zahtevati od tega gospodarja večji košček kruha za svoje težko delo, nad tem se izlije vsa „sveta“ jeza užaljenega gospodarja, ki je v stanu v tej svoji sveti jezi iz same človekoljubnosti in krščanske ljubezni do bližnjega, uničiti celo vrsto eksistenc in družin. Da trpe nedolžni otroci delavcev, kaj to kapitalistu mar. On ne trpi, da bi kdo krajšal profit in kdor to stori, tega zadene brezobzirna kazen. Imamo rudniške oblasti, ki so poklicane za to, da čuvajo nad tem, da se vrši delo v rudnikih po rudniškem zakonu, po raznih predpisih in odredbah, katerih kar mrgoli. Njihova naloga je tudi, da posredovalno posegajo v delovno razmerje med rudarji in posestniki rudnikov, ako jih ena izmed prizadetih strank za to pokliče. Toda medtem, ko je rudniški zakon, ko so vsi predpisi in vse odredbe le na zelo potprežljivem papirju in se v resnici vpričo rudniških oblasti ne izvršuje včasih niti senca vsega tega, se rudniške oblasti niti ne zgnejo, ako jih kliče tepano delavstvo na pomoč. Evo vam primera! Z ozirom na očitno zlobnost, s katero se ravnateljstvo rudnika gori navedene družbe v Krapini-Vinešu maščuje nad petnajstimi ubogimi rudarji, so se obrnili delegatje rudarske zadrge skupina II v Krapini-Vinešu na rudarsko tajništvo v Trbovljah s prošnjo, naj se v njihovem imenu obrne na c. kr. rudniški revirni urad v Zadru, kateri naj bi posegel vmes ter pri ravnateljstvu posredoval v tem zmislu, da bi se krivica, ki se je prizadela onim petnajstim rudarjem, končno popravil in da se zopet sprejmejo nazaj v delo. Rečeno, storjeno! Rudarsko tajništvo je takoj želji labinjskih sodrugov ustreglo in je dne 8. svečana 1912 odposlalo rudniškemu revirnemu uradu tozadevno vlogo. Od tega časa je preteklo skoraj šest tednov, ampak avstrijsko birokratično kljuse še ni smatralo za potrebno, da bi se zganilo. Da morajo omenjeni rudarji s svojimi družinami vred po nedolžnem stradati, vsled tega se vendar c. kr. avstrijski rudniški revirni urad v Zadru ne bo razburjal. Nehote prihaja človeku na misel, čemu da je treba plačevati davkoplačevalcem dragi uradni aparat, ki je podoben žegnu sv. Blaža, ki nič ne škoduje in nič ne koristi, pač pa povzroča ljudstvu težka davčna bremena. Gospodje pri revirnih uradih naj kratkomalo izjavijo, mi nismo za to tukaj, da prikrivamo vse lumparije, ki jih uganjajo rudniški posestniki! Delavci bodo vsaj vedeli, na čem da so. Gospodje naj bodo prepričani, da ne bomo preje mirovali, dokler se ne bo sramotni škandal, ki se uganja z ubogimi trpinami odpravil. Avstrijski birokratizem je hvalabogu tako številen, da nam preostaja še veliko inštanc, na katere se bomo obrnili, ako se ne zdi revirnemu uradu v Zadru vredno zgeniti se za eksistenco petnajstih rudarjev. Rudarji, iz tega slučaja pa lahko posnameste pouk, da je njihova najzanesljivejša institucija Unija avstrijskih rudarjev, katera edina — ako je močna — varuje rudarja v vsakem slučaju. Zato postanite vsi člani te svoje institucije!

Razne stvari.

r Znamenje časa. V Londonu se je nudi pred kratkim občinstvu nenavaden prizor. V eni izmed najživahnejših ulic so opazili ljudje zelo skrbno oblečenega moža, ki je šel počasi svojo pot. Na hrbtu pa je imel pritrtjen plakat z napisom: „V vseh pivarniških delih dobro izvežban trgovski sotrudnik želi službe. Obrniti se je do njega samega tu!“ Dokaz, kako vedno ostrejšje oblike zavzema v današnji kapitalistični družbi boj za obstanek med izkoriščanimi sloji.

r Obveznice „Zarje“. Založba „Zarje“ je izdala obveznico po 10 K in po 25 K. — Izdala je obenem apel na vse sodruge, da vzamejo obveznice ter s tem zagotovijo „Zarji“ tisti razvoj, ki je potreben. Pri zadnjih državnoborskih vo-

litvah smo dobili slovenski socialni demokratje ca 20.000 glasov. Ako bo od teh le ena četrtina s 25% bilo sodrugov, ki so na jasnem o pomenu dnevnika „Zarje“, potem bi bil kapital 50.000 kron prav kmalu zbran. Opozorjamo vse sodruge na Slovenskem, da so obveznice izdane ter da jo prejme, kdor izplača 10 K ali 25 K. Vplačuje se lahko v obrokih. V obveznicah naložen denar je posojilo „Zarji“, ki se obrestuje. Natančnejša pojasnila daje uprava „Zarje“ v Ljubljani in rudarsko tajništvo v Trbovljah. Vabimo rudarje, da v čim večjem številu vzamejo obveznice „Zarje“ ter s tem pripomorejo edinemu slovenskemu socialističnemu dnevniku do trdne podlage. Za izobrazbo in pouk delavstva je naš dnevnik nujno potreben. Ne zadovoljite pa se samo z odjemanjem obveznic, temveč zbirajte povsod in ob vsaki priliki nove naročnike „Zarje“, meščansko poneumnjevalno časopisje pa preženite iz svojih stanovanj. Na delo torej, sodrugi!

Po sklepu lista.

Zagorje ob Savi, 27. marca. Včeraj popoldne se je sporočil rudarskim zaupnikom odgovor trboveljske premogokopne družbe na delavske zahteve. Družba poviša plače pri akordnem delu vseh kategorij, nadalje tudi gosposke šhte za delavce v rovu in zunaj za pet odstotkov, obenem uvede tudi neke nagrade. Vse to stopi v veljavo s 1. aprilom. V kratkem se snide konferenca rudarskih zaupnikov iz Zagorja, Trbovelj in Hrastnika, ki bo odločila, ali naj rudarji sprejmejo te drobtine ali ne.

Občno konsumno društvo v Zagorju

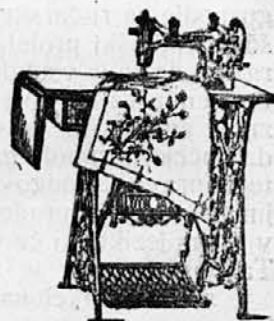
prodaja specerijsko in manufakturno blago po najnižjih tržnih cenah, daje koncem vsacega leta še dividende članom, član lahko postane vsak. Vstopnina 2 kroni, delež 40 kron, ki se ga lahko plača po obrokih.

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji „Adler“.

Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

Konsumno društvo rudarjev v Hrastniku

priporoča

svojo bogato zalogo specerijskega in manufakturnega blaga, kakor tudi čevlje za otroke in odrasle.

Vse po jako nizki ceni.

Delavci! Dolžnost Vaša je, da podpirate svoje podjetje. Član lahko postane vsak.

Priporočamo našim -- gospodinjam -- **KOLINSKO CIKORIJO!**
== iz EDINE Slovenske Tovarne v Ljubljani. ==

Izdajatelja in zalagatelja Ignacij Sitar in Martin Repovš. — Odgovorni urednik M. Cobal v Zagorju. — Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.